

SENİL KATARAKT EKSTRAKSİYONU İÇİN KLİNİĞİMİZE BAŞVURAN OLGULARIN İNCELENMESİ

Dr. Gülay MANGA (x)
Dr. Nihat ÇAĞLAR (x)
Dr. Zeki ÇIKMAN (xx)

ÖZET :

Bölgemizde senil kataraktların sıklığı ve risk faktörlerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada, yaşları 30 ile 90 arasında değişen, % 36.58'i (124 olgu) kadın, % 63.42'si (215 olgu) erkek 339 hasta incelemeye tabii tutulmuştur. Hastalar yaş, cins, başvurduğu bölge, kataraktın lokalizasyonu ve uygulanan ameliyat teknikleri açısından incelenmiştir. Verilerin yeterli olduğu gruplar istatistiki olarak değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Senil katarakt, kortikal katarakt, nükleer katarakt, senil katarakt epidemiyolojisi.

GİRİŞ :

İrisin arkasında yer alan lens gelen ışığı retinanın fotoreseptör tabakası üzerine düşürmektedir. Lens fokal ya da diffüz olarak saydamlığını kaybettiğinde katarakttan söz edilmekte ve ışık lensten geçemez hale gelmektedir. Lens opasitelerinin dansitesi, büyüklüğü ve lokalizasyonu görmenin ne kadar bczulacağını belirlemektedir. Günümüzde kataraktın tek tedavisi cerrahidir. Gözlükler, kontakt lensler veya intraoküler lensler tashih için kullanılmaktadır (1,2).

Çok çeşitli kataraktlar arasında genetik, konjenital, metabolik, komplike, travmatik, toksik ve senil tipler yer almaktadır(1-4). Bunlar arasında en sık rastlanılanlardan olan senil kataraktlar en az anlaşılmış olanlardır. 45 yaşın üzerindeki hastalarda diğer kataraktlar elimine edildikten sonra, mevcut lens opasitelerine senil katarakt tanısı konulmaktadır(1).

(x) Atatürk Üniv. Tıp Fak. Göz. Hast. Anabilim Dalı Yrd. Doç. Dr.

(xx) " " " " " " " " Prof. Dr.

Bu makalenin amacı bölgemizde senil kataraktların sıklığı hakkındaki mevcut verileri gözden geçirmek, muhtemel risk faktörlerini tanımak ve daha ileri araştırmalar için konular ortaya atmaktır.

MATERYAL ve METOD :

Çalışma kapsamına 1983-1989 yılları arasında Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Göz Hastalıkları kliniğine ameliyat için başvuran 124'ü kadın, 215'i erkek ve yaşları 30-90 arasında değişen toplam 339 senil kataraktlı olgu alınmıştır. Hasta seçimleri, görme keskinlikleri el hareketleri seviyesinden 1/10'a kadar değişen ve katarakt ekstraksiyonu uygulanmış nükleer, entümesan, olgun ve hiperolgun kortikal senil kataraktlı olgular arasından yapılmıştır.

Senil katarakt çeşitlerinin yaşlara, cinslere ve gözlere göre dağılımı incelenmiştir. Ayrıca yöresel özellikler gözönünde bulundurularak, olguların bölgelere dağılımı belirlenmiştir. Sayıların yeterli olduğu gruplar X^2 testleri ile istatistiki değerlendirmeye tabii tutulmuştur.

BULGULAR :

Çalışma kapsamına alınan, yaşları 30-90 arasında değişen, % 26.58'i (124 olgu) kadın, % 63.42'si (215 olgu) erkek, toplam 339 hastanın % 89.08'ini (302 olgu) olgun senil kortikal kataraktlı, % 2.36'sını (8 olgu) nükleer kataraktlı ve % 8.56'sını (29 olgu) entümesan kataraktlı olgular oluşturmaktadır.

Olgun senil kataraktlı olguların % 62.58'i kadın (189 olgu), % 37.42'si (113 olgu) erkek idi. Olguların % 6.29'u (19 olgu) 30-50 yaş arasında, % 60.93'ü (184 olgu) 51-70 yaş arasında, % 32.78'i (99 olgu) 70 yaş üzerinde idi. 30-50 yaş grubundaki kataraktların % 52.63'ü sağ gözde (10 olgu), % 47.37'si (9 olgu) sol gözde lokalize idi. 51-70 yaş grubundaki kataraktların % 58.15'i (107 olgu) sağ gözde, % 41.85'i (77 olgu) sol gözde idi. 71 üzeri yaş grubunda ise kataraktların % 59.60'ı (59 olgu) sağ gözde, % 40.40'ı (40 olgu) ise sol gözde bulunmaktaydı. Tüm yaş grupları birlikte gözönüne alındığında kataraktların % 58.28'inin (176 olgu) sağ gözde, % 41.72'sinin (126 olgu) ise sol gözde yer aldığı görülmektedir. X^2 testleri ile yapılan istatistiki değerlendirmede yaş grupları gözönüne alınmadan, lokalizasyona göre yapılan değerlendirmede sağ ve sol gözler arasında anlamlı istatistiki bir fark bulunamamıştır. Bu olguların % 2.32'sine (7 olgu) İKKE+İOL (*), % 80.13'üne (242 olgu) İKKE, % 8.28'ine (25 olgu) EKKE+İOL (xx) % 8.61'ine (26 olgu) EKKE, %0.66'sına (2 olgu) kemotrazlı İKKE uygulanmıştır.

(x) İKKE : İntrakapsüler Katarakt Ekstraksiyonu

(xx) EKKE : Ektrakapsüler Katarakt Ekstraksiyonu

İOL : İntraoküler Lens İmplantasyonu

Nükleer katarakt olgularının hepsi erkek idi. % 87.50'si (7 olgu) 50-70 yaş arasında, % 12.50'si (1 olgu) 71 yaş üzerinde yer almaktaydı. 50-70 yaş grubundaki kataraktların % 71.43'ü (5 olgu) sağ gözde, % 28.57'si (2 olgu) sol gözde lokalize idi. 71 üzeri yaş grubunda ise başvuran tek olguda patoloji sağ gözde idi. Tümyaş grupları birlikte ele alındığında olguların % 75'i sağ gözde, % 25'i sol gözde yer almaktaydı. Bu grupta 7 olguya İKKE yapılırken, 1 olguya EKKE uygulanmıştır. Sayıların yetersiz olması nedeniyle istatistiki olarak değerlendirilme yapılamamıştır.

Entümesan katarakt olgularının % 62.07'si (18 olgu) erkek, % 37.93'ü (11 olgu) kadın idi. Olguların % 10.34'ü (3 olgu) 30-50 yaş grubunda, % 58.62'si (17 olgu) 51-70 yaş grubunda, % 31.03'ü (9 olgu) 71 üzeri yaş grubunda yer almaktaydı. 30-50 yaş grubundaki kataraktların % 33.33'ü (1 olgu) sağ gözde, % 66.66'sı (2 olgu) sol gözde lokalize idi. 51-70 yaş grubunun % 52.94'ü (9 olgu) sağ gözü, % 47.96'sı (8 olgu) sol gözü, 71 üzeri yaş grubunda ise olguların % 55.56'sı (5 olgu) sağ gözü, % 44.45'i (4 olgu) sol gözü etkilemekteydi. Bütün yaş grupları birlikte ele alındığında olguların % 51.72'si (15 olgu) sağ gözde, % 48.28'i (14 olgu) sol gözde yer almaktaydı. Lokalizasyon açısından X^2 testleri ile yapılan istatistiki değerlendirmede gözler arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Bu gruptaki olgulardan 22 hastaya İKKE, 1 hastaya İKKE+İOL, 4 hastaya EKKE, 2 hastaya EKKE +İOL uygulanmıştır.

Kortikal ve nükleer kataraktlar birlikte ele alındığında, olguların % 63.42'sini (215 olgu) erkek, % 36.58'ini (124 olgu) kadın hastalar oluşturmaktaydı. 30-51 yaş grubunda olguların % 6.49'u (22 olgu) bulunurken, 51-70 yaş grubunda % 61.35'i (208 olgu), 71 üzeri yaş grubunda % 32.15'i (109 olgu) yer almaktaydı. 30-51 yaş grubunda sağ ve sol göze dağılım % 50.0 (11'er olgu) iken, 51-70 yaş grubunda % 58.17 (121 olgu) sağ göz, % 41.83 (87 olgu) sol göz idi. 71 üzeri yaş grubunda % 59.63 (65 olgu) sağ göz, % 40.37 (44 olgu) sol göz idi. Tüm yaş grupları birlikte değerlendirildiğinde % 58.11'ini (197 olgu) sağ göz, % 41.89'unu (142 olgu) sol göz oluşturmaktaydı. Olgulara uygulanan ameliyat tekniklerinin genel dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1: Ameliyat Tekniklerinin Genel Dağılımı,

Ameliyat Teknikleri	E	K	Toplam	%
İKKE	170	101	271	79.94
İKKE+İOL	7	1	8	2.36
Kemotrazlı İKKE	1	1	2	0.59
EKKE	19	12	31	0.15
EKKE+İOL	18	9	27	7.96
Toplam	215	124	339	100.00

Tablo 2,3,4'de ise olguların yöresel dağılımı görülmektedir.

Tabto 2 : Olguların Bölgelere Göre Dağılımı

Bölgeler	Olgu Sayısı	%
Doğu Anadolu	301	88.79
Karadeniz	30	8.85
Güneydoğu Anadolu	5	1.47
Akdeniz	2	0.59
Ege	1	0.29
Toplam	339	100 00

Tablo 3: Olguların Doğu Anadolu Bölgesi İllerine Göre Dağılımı.

İller	Olgu Sayısı	%
Ağrı	18	5.98
Bingöl	3	1.00
Bitlis	—	—
Elazığ	1	0.33
Erzincan	11	3.65
Erzurum	192	63.79
Hakkari	7	2.33
Kars	42	13.95
Muş	2	0.66
Sivas	2	0.66
Tunceli	1	0.33
Van	22	7.30
Toplam	301	100 00

Tablo 4: Olguların Erzurum Yöresi İlçelerine Göre Dağılımı.

İlçeler	Olgu Sayısı	%
Merkez	153	79.69
Tortum	8	4.17
Horasan	7	3.65
Narman	7	3.65
İspir	7	3.65
Oltu	4	2.08
Pasinler	3	1.56
Şenkaya	1	0.52
Aşkale	1	0.52
Olur	1	0.52
Toplam	192	100 00

TARTIŞMA :

Senil kataraktların oluşumunda mevcut verileri değerlendirirken birkaç problem gözönünde bulundurulmalıdır. En önemli konu standart bir tanımın olmamasıdır. Büyüklük, şekil, dansite ve senil kataraktların lokalizasyonunun büyük ölçüde değişmesi, sadece morfoloji zemininde tanım yapmayı zorunlu kılmaktadır. Buna göre çoğu katarakt tanımlamalarında lenste opasite ile birlikte görmenin azalması gerekmektedir.

Düşünülmesi gereken diğer bir husus da çoğu senil katarakt tahminlerinin genel popülasyondan çok seçilmiş bir gruptan yapılmasıdır. Bugün elimizdeki veriler sadece katarakt ameliyatına giren şahıslara aittir. Popülasyon zemininde yapılan çalışmalar çok azdır.

Bir başka konu da lens değişikliklerinin tipi ve varlığının değerlendirildiği metoddur. Bugünkü muayene metodları subjektif olup, muayene edene göre değişmektedir. Görme keskinliğinin azalmış olduğu ve bir başka patolojinin de olduğu başlangıç katarakt vakalarında mevcut görme azlığının katarakt nedeniyle mi, yoksa diğer patolojiler sonucu mu oluştuğuna karar vermek çok zordur. Mevcut verileri değerlendirirken, bütün bunlar gözönünde bulundurulmalıdır. Bu nedenle biz de çalışma kapsamına görme keskinlikleri el hareketleri seviyesinden 1/10'a kadar değişen ve katarakt ekstraksiyonu uygulanmış olan nükleer, entümesan, olgun ve hiperolgun kortikal senil katarakt olgularını aldık.

Çalışmamızda ki bütün senil kataraktlar birlikte değerlendirildiğinde olguların % 63.42'sini (215 olgu) erkek, % 36.58'ini (124 olgu) kadın hastalar oluşturmaktaydı. Literatürde senil kataraktların daha çok kadınlarda görüldüğü rapor edilmektedir (1,5,6). Bizim olgularımızın çoğunun erkek olması yöresel özelliklere bağlanabilir.

Hastaların % 89.08'i (203 olgu) olgun senil kortikal kataraktlı, % 8.56'sı (29 olgu) entümesan kataraktlı, % 2.36'sı (8 olgu) nükleer kataraktlı idi. Nükleer katarakt sayısının az olması, bu tip kataraktın gelişiminin ve ameliyat safhasına gelmesinin çok yavaş olmasına bağlanmaktadır(2). Eskiden katarakt ekstraksiyonu için uygun devre senil kortikal kataraktın üçüncü devresi olarak kabul edilmekteydi. Bugün ise intraoküler lenslerin kliniğe girmesi ve rutin hale geçmesi sonucu ameliyat edilen entümesan katarakt olgularında sayısal artış izlenmektedir.

Amerika Birleşik Devletleri'nde, 1963-1972 yılları arasında yapılan çalışmalarda katarakt insidansları şöyle verilmektedir: 30-40 yaş arası % 0, 41-50 yaş arası % 0.1, 51-60 yaş arası % 1.4, 61-70 yaş arası % 4.4, 71-90 yaş arası % 19.0 (7,8). Leske ve Sperduto da bu oranları şöyle vermektedirler: 52-64 yaşlarına % 4.5, 65-74 yaşlarında % 18.0, 75-85 yaşlarında % 45.9 (1). Bir başka çalışmada ortalama yaş 69 (45-74) olarak verilmektedir (6). Literatürde hastalığın 70 yaşından sonra daha fazla olduğu görülmektedir. Çalışmamızda bütün senil

kataraktlar gözönünde tutulduğunda, en sık katarakt rastlanılan yaş grubu 51-70 yaş olarak tesbit edilmiştir. 51-79 yaş grubunda senil katarakt oranı % 61.35 (208 olgu) dir. Çalışmamızda kataraktın daha erken yaşlarda görülmesi ülkemizde ortalama yaşam süresinin daha kısa olmasına bağlanılabileceği gibi hastalığın daha erken yaşlara kaymış olması da muhtemeldir. Ancak ikinci görüşün desteklenbilmesi için sayılarımız yetersizdir ve daha geniş serilere ihtiyaç vardır.

Başvuruların çoğu Doğu Anadolu Bölgesi ve Erzurum'dan olmuştur. Başvuruların Erzurum merkez ve Doğu Anadolu ağırlıklı olmalarının nedeni hastancımızın bu yöreye hizmet vermesinden kaynaklanmaktadır. Senil kataraktın bazı coğrafi özelliklerinin sağlıklı olarak değerlendirilebilmesi için daha geniş serilere ve diğer bölge hastanelerinin verilerine ihtiyaç vardır.

Olguların % 79.94'üne İKKE, % 7.96'sına EKKE+İOL, % 2.36'sına İKKE+İOL, % 0.59'una Kemotrazlı İKKE ve % 10.15'ine EKKE uygulanmıştır. İOL implantasyonu yapılan ameliyatlara sayısal azlığı tekniğin yeni uygulanması nedeniyledir.

Çalışmamızın sonuçlarına göre; 5 yıl içerisinde ameliyat için kliniğimize başvuran senil katarakt olgularının çoğu (% 63.42) erkek olup, yaşları 51-70 arasında değişmekteydi. Hastalarımızın çoğunda olgun senil kortikal katarakt mevcuttu ve sıklıkla sağ göze lokalize idi. Başvurular çoğunlukla bölgemizden ve Erzurum merkezden olmuştur. Kataraktta; yaş, cins, coğrafya, heredite, diabet, tansiyon arteriel, beslenme, radyasyon, ısı, ilaçlara maruz kalma ve metabolizma gibi bazı risk faktörlerinin rolünü araştırabilmek için daha geniş serilere ve yurt dışında toplanacak verilere ihtiyaç vardır. Çalışmamızın bu konularda yapılacak daha geniş epidemiyolojik araştırmalarda ilk adım olması umudundayız.

SUMMARY :

The evaluation of senile cataract cases who applied to our clinic for cataract extraction

In this study it is purposed to evaluate the frequency of senile cataracts and identify its possible risk factors. 339 patients (36.58 % female, 63.42 % male), aged 30-90 were included. The associations between senile cataract and age, sex, regions, cataract locations and the surgical techniques applied were evaluated. Statistical evaluations were performed, when the data is sufficient.

Key Words: Senile cataract, cortical cataract, nuclear cataract, the epidemiology of senile cataracts.

KAYNAKLAR :

- 1- Leske M.C., Sperduta, R.D.: The epidemiology of senile cataracts: A review American Journal of Epidemiology, Vol. 118, No: 2, p: 152-165, 1983.

- 2- Newell, F.W.: Ophthalmology. Sixth Ed., The C.V. Mosby Company, St. Louis, 1986, p: 364-377.
- 3- Paton, D., Craig, J.A.: Clinical Symposia: Cataract, Development, Diagnosis, Management, Vol. 26, Number 3, 1974.
- 4- Miller, S.: Clinical Ophthalmology. Wright, Bristol, 1987, p: 275-303.
- 5- Brilliant, C.B., Grasset, N.C., Pokhler, R.P., Kolstad, A.: Associations among cataract prevalence, sunlight hours, and altitude in the Himalayas. American Journal of Ophthalmol., Vol. 118, No:2, p: 250-264, 1983.
- 6- Hiller, R., Sperduta, R.D., Ederer, F.: Epidemiologic associations with cataract in the 1971-1972 national health and nutrition examination survey. American Journal of Epidemiology. Vol. 118, No:2, p: 239-245, 1983.
- 7- Korino, K., Yokoyama, S., Sakamoto, Y., Savaki, K.: Changes in the thickness of the lens with ageing. Folia Ophthalmol. Jpn. 34, :314-317, 1983.
- 8- Miranda, N.M.: Environmental temperature and senile cataract. Trans. Am. Opht. Soc. 78; p: 255-264, 1981.